

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Unge af 1966 i moderne streg.
Er de med os, mod os eller ligegyldige?
Nogle kritikere mener, de er negative.
Vi mener, de er positive.

Læs artiklen side 51.

MOLGAARD'S BAGERI
Svinninge

ODENSE
SEGLMÆRKEFABRIK A/S

AKSEL PEDERSEN
Revisor
Torvet, Svendborg

MARSTAL KULIMPORT
Havnegade, Marstal

JOHN HINTZE'S ENKE A/S
Skibshandel
Rønne

TÆNK PÅ DERES TÆNDER
— dem har De kun én gang.
N. N. V.

KAMMERATERNES HJÆLPEFOND

Stiftet 1945

PROTEKTOR: HDS. KGL. HØJHED PRINSESSE MARGARETHA

Henvendelser om hjælp i henhold til fondens fundats rettes til formanden, konsul Kaj V. Dahl, Horsens.

Henvendelser ang. feriehjemmet på Kegnæs rettes til skoleinspektør Johs. Fosmark, Frederiksborgvej 109, København NV.

Medlemmer: Iflg. fundatsens § 4 kan som medlemmer af fonden kun optages danske statsborgere, der grundet aktiv indsats i frihedskampen i besættelsestiden har været indsat i danske eller tyske fængsler eller i danske eller tyske fange- eller koncentrationslejre. Danske sydslesvigere, der ikke har dansk indfødsret, men iøvrigt opfylder betingelserne, kan også optages, ligesom personer med norsk indfødsret, der har været bopliedende i Danmark og har øvet aktiv indsats i frihedskampen, også kan optages som medlemmer.

Formål: Iflg. fundatsens § 14 skal de midler, fonden har til rådighed til uddeling, fortrinsvis komme deporterede, sekundært alle de, der som følge af deltagelse i frihedskampen har været arresteret og interneret, til gode tilligemed disse sidstes efterladte. Kammeratskabshjælpen ydes til: 1) Kammerater, hvis helbred på grund af frihedskampen har lidt sådan skade, at de ikke økonomisk er i stand til at give deres børn den uddannelse, som de ellers ville have fået. 2) Børn efter faldne kammerater. — Beløbet skal fortrinsvis anvendes til at give børnene en uddannelse som den, deres fader ville have givet dem, hvis han var forblevet i live. 3) Tilskud til særlige formål udover de ovenfor under 2) nævnte til kammeraternes enker og børn. 4) Tilskud navnlig som hjælp til studieophold, rekreationsophold her i landet eller i de andre nordiske lande — og andre lignende øjemed.

Forretningsudvalget:

Formand: Konsul, advokat Kaj V. Dahl, Vitus Berings Plads 1, Horsens.
Næstformand: Generalmajor F. B. Larsen, Smakkegårdsvej 17, Gentofte.
Kasserer: Statsaut. revisor H. C. Steen Hansen, St. Kannikestræde 10, Kbh.
Sekretær: Skoleinspektør Johs. Fosmark, Frederiksborgvej 109, København NV. TÅga 328.

Bankfuldmægtig Olav Holst,
Bengtavej 6, Hellerup.

Seminarirektor, cand. mag.
Paul Holt, Trøjborgvej 82, Århus.

Landsretssagfører Otto Jespersen,
Store Torv 16, Århus.

Arkitekt P. A. Johansen, Bernstorfs-
lunds allé 80, Charlottenlund.

Oberst K. Kjeldsen, Rollosvej 3,
Odense.

Tandteknikermester Leo Kæraa,
Banegårdspladsen, Århus.

Aut. vand- og gasmester Johs. Loft,
de Mezasvej 18, Århus.

Førstelærer P. E. Mahler, Nr. Søby,
Fyn.

Dr. Børge Næsted, Store Torv 16-18,
Århus C.

Kontorchef O. Olesen, Grønnegade 20,
Herning.

Landsretssagfører H. Rambusch,
Kongensgade 49, Esbjerg.

Pastor Poul Riis, Rosenvængets Side-
allé 5, København Ø.

Dommer K. Thestrup, M.F., Herning.

Bladet PIGTRAAD

Organ for og udgivet af Kammeraternes Hjælpefond. Udkommer med 11 numre årligt.

Ved bestilling af abonnement benyttes girokonto nr. 780.

Annoncer.

Ekspedition, abonnements- og annonce-afdeling: Tagensvej 85 B, København N, TAgA 8502 (kontortid 9-16, lørdag lukket).

Ved indbetaling for annoncer benyttes girokonto nr. 55538.

REDAKTION

Ansvarshavende redaktør: Skoleinspektør Johs. Fosmark. (Medl. af Dansk Fagpresseforening), Frederiksborgvej 109, København NV. Taga 328 (træffes bedst 17,30-18,30)

TRYKKERI

A/S Folketidendes Bogtrykkeri,
Ringsted.

INDHOLD

	Side
Fokus på frihedskampen	51
Kegnæs	53
Menneske i en koncentrationslejr	55
Forsøningskirke	57
Hende derhjemme XV	59
Fangeforeningerne	61
Af dagens post	63
Bøger	64
Dagbogsblade	64

Fokus på frihedskampen

Når der er gået en snes år, må store begivenheder affinde sig med at komme under lup.

Således er det også gået okkupa-tionsårene 40—45.

Vi omtalte i sidste nummer den artikel, som Ulla Dahlerup havde skrevet med kritiske bemærkninger. Forud skrev historikeren Erik Kjersgård — ligeledes i Politiken — en kronik om „ . . . vor nationale ærbarhed“.

Mens Ulla Dahlerup glimrede ved dilettantisk overfladiskhed, siger Erik Kjersgård forskellige ting, som bør mane til eftertanke.

Han drager flere gange sammenligninger mellem de folk, der i skolerne skildrede genforeningen med rørelse og de modstandsfolk, der i skolerne fortæller om frihedskampen.

Han fortæller om, at hundreder af historielærere landet over fortæller eleverne om besættelsestiden og krydrer beretningen med selvoplevede træk, og han skriver, at elevernes fristile i reglen er temmelig kølige, ja skeptiske og meget ofte uforstående.

Et spørgsmål fra forsamlingen.

Foredragsvirksomheden i skolerne skildres i ironiske vendinger sådan:

Ved en bestemt lejlighed gik man endog så vidt som til at anmode en række ledende modstandsfolk om at drage ud på skolerne som foredragsholdere. Hvilken chance for de unge mennesker! At få et lyslevende stykke danmarkshistorie ind ad døren og vide, at han var med dengang! Således må de, der bragte ideen til udførelse, havde tænkt, for sådan må vi, der husker det, nu engang tænke.

Og så skete det, der måtte ske. Da en af disse foredragsholdere havde bestræbt sig på at give en jævn og ligefrem skildring af det, der rørte sig i jævne og ligefremme mennesker i de år, modtog han et spørgsmål fra forsamlingen: „Følte I jer som helte?“ Der gives håndbøger i nærkamp teknik, så ingen behøver at være i vildrede med, hvad han skal foretage sig, når han får en pistol stukket i maven. Men hvad skal man stille op med sådan et spørgsmål: „Følte I jer som helte?“

Svært at give sine følelser i arv.

Videre fortælles om, at man har været besjælet af at give sine følelser helt og udelt til de unge, men tilføjes: „intet er sværere end at give netop sine følelser i arv“.

Det er Erik Kjersgårds synspunkt, at hans generation „mistede appetitten, når der stod Sønderjylland på menuen, og endelig sidder vi her — så meget ældre, så meget klogere, og oplever, at de unge i dag nærer nogenlunde de samme følelser over for besættelsestiden som vi over for genforeningen“.

BLADET

De har nu fået 2 numre af „Pig-tråd“ i marts måned. Grunden er den, at vi ved omlægningen af administrationen i Kammeraternes Hjælpefond kom bagefter med bladet i januar måned, så det første nummer af bladet i 1966 først kom i februar.

Herefter ligger planen sådan, at De får et blad omkring den 25. i måneden.

Som sædvanlig springer vi juli måned over.

Red.

JACOB H. THIMSEN
Slagter - Pålægsforretning
Valdemarsgade, Padborg

KØBMAND RASMUS LARSEN
Rødvig, Stevns

HARALD NØRLEM
Statsaut. revisor
Sct. Anne Plads 2, Odense

MOTOR-COMPAGNIET
Thorkild Sørensen
Skælskør

SKOTØJS-MAGASINET
Oluf Hansen
St. Heddinge

WILLYS MAGASIN
Helsingø

ADOLF J. WOLF
v/ snedkermester Svend A. Wolf
St. Raadhusgade 15, Sønderborg

W. KÜCKELHOLM
Blikkenslagerforretning
Oksevej, Padborg
Centralvarme — Sanitære anlæg

ALS HUSHOLDNINGSSKOLE
Vollerup, Als

ÆBLEBJERG FRUGTPLANTAGE
Kirke Hørup
ønsker Kammeraternes Hjælpefond god vind i sejlene.
H. H. Jessen.

Og han fortsætter med at skrive: „Ingen, der er under 25 år, kan have den fjerneste erindring om besættelsestiden. For dem er den blevet virkelig fortid. Det vil sige, at mere end en tredjedel af landets befolkning er uden personligt forhold til det, der skete i de fem år. Hver dag dør nogle af dem, der husker. En dag vil de udgøre et lille mindretal. En dag vil der slet ikke være nogen tilbage, og da er besættelsen for alvor blevet fortid. Den kritiske fase er overvundet, og historikerne har det hele i fred“.

Kampen om den unge generation.

Han fremsætter nogle bemærkninger om planerne med i forbindelse med 20 års mindet for befrielsen at præsentere ledende nazister i TV og konkluderer:

„I sin vånde forsøger man at gøre indtryk på denne unge generation. Idealerne fra de fem år løftes endnu en tand. Man gribes af frygt for, at ligegyldighed over for besættelsestiden skal udarte til sympati for det, man dengang kæmpede imod“.

Han slutter med disse bemærkninger:

„Hvis modstandskampen i årene fremover skal skildres på denne tandløse måde, risikerer man kun, at den tredjedel af befolkningen, der meget snart vil blive til halvdelen og efterhånden til endnu mere, kommer til at betragte generationen fra besættelsestiden som en svindende sekt, der driver kult med sine minder og anser enhver berøring af dem for en helligbrøde. Reaktionen vil blive en opfordring til at lade de døde begrave deres døde.“

Men hvis de, der var stærke nok til at bære modstandskampen, også er stærke og kloge nok til at bære deres eftermæle, så ved de, at de — hvor gerne de end vil — ikke kan skrive det selv, for eftermælet skrives af dem, der ikke husker.

Og hvis modstandskampen var så værdifuld, som vi tror den var, er den bedst tjent med snarest muligt at slippe ud af den sentimentale befamling, den i øjeblikket gøres til genstand for“.

☆

Polemik med vilje?

Man fristes til at antage, at Erik Kjersgård med vilje har gjort sin kronik mere polemisk, end hvis han skulle forme sine tanker i en almindelig artikel.

Man kommer imidlertid ikke uden om, at han skriver visse ting, der bør mane til eftertanke.

På nogle områder er han dog uretfærdig og på andre direkte imod pædagogiske erfaringer fra skolestuen.

Når pædagogen skal levendegøre sit stof er beretninger om noget selvoplevet i første klasse. Uretfærdigheden fremkommer i Kjersgårds artikel ved, at han ligesom antyder, at modstandsfolkene vil trænge sig på, og at de unge er modvillige. Og sandheden er dog den, at tilbudene til skolerne om et foredrag af en aktiv fra frihedskampen er et tilbud. De enkelte kommer frivilligt og gratis. De ofrer tid og i en del tilfælde bærer de selv kørselsudgifterne.

Unge betagende lydhorhed.

Skildringen af, at de unge er modvillige, modsvares af en lang række rapporter fra alle de skoler, der har arrangeret skoleforedrag. De taler med næsten 100 procent om en betagende lydhorhed og nogle om stor begejstring.

Og forklaringen på, at en ganske uskolet mand kan fængsle store elever 1—2 timer, er jo ganske enkelt og ligetil, at overfor unge har øjenvidnet en betydelig interesse.

Sammenligningen med det sønderjydske skæbne i skolen bygger for meget på et subjektivt skøn. Talrige danskere har vitterligt haft gode oplevelser i skolestuen i samvær med nationalt varmhjertede mennesker, og når emnet „Danmark under besættelsen“ dyrkes så meget i skolerne, skyldes det først og fremmest, at eleverne gribes af det handlingsmættede stof.

Ønskes uvidenhed om 6 millioner ofre.

De voksne finder også her en anledning til at sætte søgelyset på det emne, der har verdensformat også i dag: Demokrati og diktatur, for vi

havde jo en diktator indenfor vore døre i nogle år, og ved at betragte hans gerninger, kan man blive klar over, om den genre for tilværelse har interesse for dansk-indstillede.

På en naturlig måde kommer man også i skolestuen ind på den kendsgerning, at 6 millioner jøder blev tilintetgjort af de grønklædte, der i fem år var herrer i vort land.

Havde Erik Kjersgård taget sådanne ting med i sine betragtninger, havde hans kronik fået en anden tone.

F—k.

☆

Kegnæs

12 familier holder ferie i Kammeraternes Hjælpefonds feriehjem

Fordelingen af Kammeraternes Hjælpefonds feriehjem på Kegnæs i Sønderjylland er nu foretaget.

Udvalget har glædet sig over de mange ansøgninger. Der var således ansøgere til 8½ måned fordelt på 18 familier.

Da langt de fleste søgte indenfor selve skoleferien, har det været nødvendigt at tildele feriehjemmet for 8 dage til hver familie og ikke som tidligere ofte for 14 dage. Når hertil kommer, at nogle kunne rejse før og andre efter skoleferien, kan på denne måde 12 familier få glæde af feriehjemmet.

Alle, der får feriehjemmet i skoleferien, har ikke fået det tildelt før.

Det betyder, at en del nye familier vil komme til at opleve ferien på Kegnæs.

Der er givet skriftlig besked til alle ansøgere, og de, der har fået afslag i år, må trøste sig med, at de så måske kommer med til næste år.

Efter den plan, der er lagt, er feriehjemmet optaget fra 7. april til 27. august.

Der er således ledigt før og efter de nævnte datoer.

Mon det er overflødigt at nævne, at vi undertiden har haft virkelig behageligt vejr i september måned?

H. P. ANTHONY PETERSEN

Landsretssagfører
Rødning, tlf. (048) 4 15 30

NIELS CHRISTOPHERSEN

Kolonialhandler
Torvet, Rødning

BERGIS FOTO

Specialforretningen i centrum
Prinsessegade 31, Fredericia

**VESTSLESVIGS
REVISIONSKONTOR**

Bredebro

**Kunstige
Tænder** ★
Leo Kæraa
Banegaardsplads 8
Telefon 2.21.11 - Aarhus

Tand-protetiker
Exam. prak. tandtekniker
Nørrevold 9, København K.
Banegårdsplads 8, Århus C.

AALHOLM SLOT

Nysted

SØHOLT GODS

pr. Bursø

AAGE MADSEN

Tasso støbegods
St. Torvegade 7, Rønne

INGENIØRHUSETS RESTAURANT

Vester Farimagsgade 27-29, København
Tlf. 15 47 22

DANSK ANDELS KULFORRETNING

Raadhuspladsen 3, Aarhus
Telefon 2 38 88

O. SANDBERG

Centralvarmeanlæg
Guldbergsgade 29, København N. — *39 21 26

M. FOLMER ANDERSEN

Lyngby Hovedgade 47 — *87 32 00

STØT FRIHEDSFONDEN

H. J. T. J.

JUNCKERS SAVVÆRK A/S

Køge

Menneske i en koncentrationslejr -

Præstelejren i Dachau - Af pastor Poul Riis

Menneske i koncentrationslejr var en egenartet tilværelse. Tegning af Dachaufangen, arkitekt O. Brøbeck.

Dachaulejren er bl. a. kendt for „præstelejren“ — dvs. to barakker for ca. 1.500 gejstlige. De fleste af disse var katolske. De evangeliske fra Tyskland tilhørte stort set alle „Bekendelseskirken“. Denne udgjorde den del af de evangeliske kirker i Tyskland, der virkelig, som nogle af de sidste, fik sagt nej til Hitler og al hans gerning.

Det er typisk, at det er mænd fra disse kredse — Bekendelseskirken — i Tyskland, der idag søger at rejse en kirke i Dachau.

Dachau var det eneste sted (mig bekendt), hvor der i en koncentrationslejr var indrettet et kapel til andagt. Kapellet var i den ene stue i en af præstebarrerne. Præsterne havde den fordel (den eneste!), at de måtte holde andagter. Kapellet måtte ikke benyttes af andre fanger i lejren.

Disse særlige forhold i Dachau er baggrunden for, at kirken nu bør rejses i denne lejr. Det skal dog siges, at den påtænkte kirke skal være for alle — kort sagt en åben kirke!

Lejren kaldte „værdier“ frem

Nogen form for kirkelig „betjening“ var der slet ikke tænkt på. Tværtimod var det forbundet med dødsstraf at trodse forbudet mod afholdelse af andagter for almindelige fanger. At dette forbud som så mange andre blev overtrådt, er en anden sag. Det hører med til de rige oplevelser, at kammerater efter en gudstjeneste kunne trykke os præster i hånden og sige tak. Kort sagt Guds ord var dengang „dyre“!

Hele den sædvanlige kristelige blufærdighed var ligesom veget noget til side for en mere enkel og i god betydning barnlig måde at tage tilværelsen på.

Det bør også nævnes, at ingensinde før eller siden har jeg oplevet menneskelig storhed i form af hjælpsomhed og opofrelse som i en koncentrationslejr.

Nær ved sit medmenneske

De særlige forhold i lejren bragte os helt ind på livet af vore medmennesker. Jeg har aldrig før været f. eks. en katolsk præst så nær, at jeg ikke bare kunne nøjes med at snakke med ham og så ellers gå til min „verden“ igen. Nej, her rakte fællesskabet meget længere. Det prægede også samtalen mellem os. — Det samme gjaldt landsmænd og ikke-landsmænd, der kom fra et miljø, der var helt anderledes end mit eget. Lejren havde lænket os sammen.

Eksempelvis skal nævnes, at jeg selv, der ikke i ca. 4 måneder havde hørt fra Danmark, oplevede det eventyrlige, at en kammerat helt exceptionelt fik et brev (på tysk!) fra sin kone. Det var en så stor oplevelse, at den måtte deles med et par kammerater. Under normale forhold er vi ikke hinanden så nær, at vi læser andres kone- eller kæreste-breve. I Dachau var det en naturlig-
hed!

Livet en gave

Det er ikke sædvanligt, at man dagligt glæder sig over at være i live. Denne tanke kom ofte frem, alt som man så stærke og livskraftige mænd bukke under. Dødens høst foregik helt uden at være påvirket af logiske årsager. — Dette har virket så stærkt, at jeg i hvert fald ofte må tænke på, at jeg har fået livet foræret for anden gang — nemlig ved at være reddet levende og med sundheden i behold igennem koncentrationslejrens oplevelser. Det er helt uforståeligt, at man har fået kræfter og „held“ til at slippe vel igennem det altsammen!

Koncentrationslejren en „skole“

På en måde kan man godt sige, at vi, der slap vel igennem lejropholdet, har lært meget. Javel — og alligevel vil ingen tidligere koncentrationslejr fange sikkert sige, at nog-

MALERFIRMA FRIEDMANN & SØN Bomporten 3, Gentofte
C. MELDGAARD ANDERSEN Fodtøj en gros Mindegade 20, Herning, tlf. 3300
MIDTJYDSK BRØDFABRIK Silkeborgvej 2, Herning Tlf. 071 - 691
POUL MADSEN Tømrer- & snedkermester Bovvej 1 - Padborg Møbelhandler, tlf. (046) 7 33 84
LONDON MAGASINET v/ Chr. Jasper Gothersgade 13, Fredericia
RANDERS PAPIR COMPAGNI Vestergade 34, Randers Tlf. 2 69 00
RICHARDT'S TRANSPORT Nyhavn 31, København K. Tlf. PA 1515
HOLGER NICOLAISEN A/S Maribo, tlf. *1107
ISENKRÆMMER ARNE PETERSEN Borup St.
HADSTEN TØMMERHANDEL Aagade, tlf. 130 Hadsten
MILO SKO v/ V. Ringius Kittenstræde 2, Præstø, tlf. 444
SYDLANDETS MØBELLAGER A/S Nexø, Bornholm
HOLLOWARE STAINLESS A/S Vibevej 7, København NV. Taga 1166
C. TH. DREYER & CO. Fiolstræde 36, København K. Tlf. Minerva 1139
„STRØM“ INSTALLATIONSFORRETNING Algade 34, St. Heddinge
SPAREKASSEN FØR ST. HEDDINGE OG OMEGN Store Heddinge
HORSENS TØMRER- OG ENTREPRENØRFORRETNING Absalonsgade 20, tlf. 2 62 66, Horsens
Trikotageforretningen „TRICO“ Smedegade 79, tlf. 2 21 63, Horsens
L. H. MORTENSEN & CO. Kaffehandel Nørregade 12, tlf. 198, Vejle
P. HATTEN & CO. Aktieselskab Maribo, tlf. *1122
HAVNEARBEJDERNES FAGFORENING Mindet 26, Aarhus C, tlf. 3 14 69

HØYERS RADIO Lindegade 2, Kalundborg
GUNNAR CHRISTENSEN Købmand Ryomgård, tlf. nr. 9
AUG. JENSEN Tømrermester Nimtofte, tlf. 54
F. ROBDRUP Isenkram Silkeborgvej 311, Aabyhøj Tlf. Aarhus 5 86 40
VIGGO TRANHOLM MADSEN Papir en gros St. Blichersvej 20, Aabyhøj Tlf. Aarhus 5 77 66
DICH & BACH Inventarfirma Vestergade 21, Randers, tlf. 2 90 33
J. A. MIKKELSEN Bakkegården Nimtofte
VESTERGADE STRØMPER Vestergade 12 Tlf. Ikast 5 11 63
FABRIKEN KARNA Jernbanegade 21, Randers Tlf. 2 87 11
M. N. HALD OG SØNS BOGBINDERI Vestergade 11 A, Randers Tlf. 2 16 96
ØDSTED BRUGSFORENING Tlf. 11
E. BARTRAMS TANDTEKNIK Vestergade 4, Aarhus Tlf. 3 43 43
L. ALBRECHTSEN Urmager og optiker Søndergade 7, Aarhus, tlf. 2 51 21
KØBMANDSGAARDEN v/ E. Bjerregaard Jensen Assens
E. DAHL aut. installatør Løsning, tlf. 127
TAGE TRÆBJERG Maskinfabrik Finlandsgade 31, Aarhus N, tlf. 6 86 55
M. CLAUSEN BUCH Guldsmed Torvegade 21, Randers, tlf. 2 90 73
SOLGAARDS FARVEHANDEL Nørrebrogade 6, Vejle Tlf. 3820
K. CHRISTENSEN Revisor Bruunsgade 41, Aarhus, tlf. 2 67 22
KEMISK INDUSTRI Strandgade, Vejle Tlf. Vejle 1286
ANDERS BACH A/S Bygningsartikler Havnens Nordside, tlf. Vejle 386
BRUGSFORENINGEN THORUP Tved pr. Knebel, tlf. Knebel 7

KNUD H. OLSEN Urmager og guldsmed Knebel, tlf. 85
BIOGRAFEN Stenstuegade 5, Slagelse
BEDER GARTNERSKOLE Tlf. 061-80311-13 Beder
KARL HANSENS CYKLE- OG RADIOFORRETNING Ulstrup, tlf. 29
J. A. JENSEN Smedemester Beder, tlf. 40
A. HUSBALLE Radioforhandler Uldum, tlf. 81
K. H. ANDERSEN og POUL JENSEN Malermestre Sct. Paulsgade 23, tlf. 3 65 25, Aarhus
H. LYNGE NIELSENS TØMMERHANDEL Havnevej, tlf. 4 15 44, Ebeltoft
AALSØ VEJLBY KOMMUNE pr. Grenaa
STØT KAMPEN MOD KRÆFTEN Ø. A. Silkeborg
STØT DANSK ARBEJDE Chr. H. Skanderborg
PLOVFABRIKEN S K J O L D A/S Lind pr. Herning
STØT DANSK ARBEJDE E. T. Silkeborg
SØNDERBORG ANDELS-SVINESLAGTERI
SØNDERBORG BOGTRYKKERI
ØLGOD OG OMEGNS SPARE- & LAANEKASSE
SØNDERBORG MASKINFABRIK Aabenraavej 21, Sønderborg
AASE OG HENNING HVIID Kiropraktorer Clemenstorv 9, Aarhus, tlf. 2 58 69
ULSTRUP OG OMEGNS BRUGSFORENING Ulstrup, tlf. nr. 2
LIND DALSGAARD Frederiksberggade 53, Silkeborg Tlf. 0681 - 2461
JENS ROHDE Tømrermester Chr. X's Vej 62, Viby J., tlf. 4 06 26
SILKEBORG MØBELFABRIK A/S Vestergade 133, Silkeborg Tlf. 1409 og 1410
BRDR. FISKE Smedemestre Frederiksberggade 8, Silkeborg Tlf. 1906
JENS CHR. JENSEN A/S Køge

le „kunne ha' godt af“ at prøve noget sådant.

Det skal nemlig ikke glemmes, at mange ikke slap raske igennem de fysiske lidelser. Jeg tænker eksempelvis bare på to tyske præster, jeg mødte i Dachau: Den ene havde fået indpodet malaria, altså var brugt som „forsøgsdyr“, og den anden havde en næse, hvis overflade var helt blodig, og som tilsyneladende ikke kunne heles. Det sidste var resultatet af en SSers lune, idet præsten var blevet slået ned. SSeren havde derpå sat sin jernhæl på præstens næse og drejet rundt!

Jo, der gå mange rundt med fysiske lidelser, og ingen kender antallet på dem, der psykisk bærer på en lidelse, de aldrig slipper af med.

For os raske derimod er de fysiske lidelser noget overstået. Vi har dog lært noget for livet. Vi har set mennesket (både andre og os selv) „afklædt“.

Tag bare sådan noget som angst. Jeg har aldrig mødt så megen ængstelse som i Dachau. Der var den daglige angst for lus (der kunne give plettyfus), for sult, for klø, for sygdom og for død!

Vi blev egoister

De hårde livsvilkår gjorde os følelseskolde. Det var et værn at kunne „slå bremserne i“ og lukke af for følelserne. Men det var uværdigt. Idag kan man ikke forstå, at man har kunnet stå og se på, at mennesker blev udtaget til gaskammer, at mennesker blev straffet med knippel-slag o.s.v., uden at nogen reagerede. Tænk at være sådan i lejrsystemets magt!

I den forbindelse kan det også nævnes, at koncentrationslejrene tæller ret få martyrer! — Vi blev onde. Tænk, at vilkårene kunne bringe os i den situation, at vi som danske kunne sidde med en Røde Kors pakke og spise, mens sultne så til. At dele med 20.000 sultne var jo helt uden fornuft! Men det er ikke en sund situation at være bragt i at være tvunget til at være „den rige mand“ og have tusinde „Lazaruser“ omkring sig!

Moralen svigtede

Mennesker, der sulter, kan bringes til at stjæle. I denne forbindelse tænkes der slet ikke på, hvad der blev stjålet fra tyskerne depotet o. lign. Dette var af fangerne moralsk godkendt, når det kunne gå under betegnelsen „at organisere“.

Men dette at stjæle f. eks. brød fra kammerater var at stjæle deres liv. Dette var min første „belæring“ ved ankomsten til koncentrationslejren. Senere skulle jeg opleve sultne mennesker (der sikkert aldrig har rørt en anden ejendom) stjæle mad fra deres venner. — Det hører til de mørke oplevelser at have set mennesker, martret af livet i lejren, hvis vilje helt var lænket til maven!

Koncentrationslejrenes regning

I og for sig oplevede man vel ikke hos mennesket noget nyt i koncentrationslejren. Men man så dengang tingene i en mere enkel form. Mennesket idag kan vel også være bange og ensomt, og mennesket er også idag egoistisk. Men alt dette sås klarere og virkede langt stærkere, fordi livsvilkårene var så helt anderledes.

Hvad koncentrationslejrene har forvoldt af nød, kan slet ikke gøres op. Virkninger hos mennesket er ofte først kommet bagefter. Men vi er nogle stykker fra Dachaulejren, der gerne vil kalde på kammerater, der slap vel igennem lejropholdet, og vi vil gerne kalde på landsmænds bistand til at støtte de kræfter i Tyskland, der arbejder på at skabe en FORSONINGSKIRKE i Dachau.

Bidrag bedes sendt til giro nr. 13 13 13, Præsteløngen 19, Kbh. NV.
POUL RIIS,
præst.

Kammeraternes Hjælpefond

er de raske kammeraters hilsen
til de syge

En forsoningskirke i Dachau

Vi skal ikke glemme, netop fordi vi tænker på fremtiden

Dachau-lejren er idag kendt som en af de ældste koncentrationslejre, der blev opført under nazismens voldsherredømme.

Denne lejr har som andre koncentrationslejre været et sted, hvor menneskelig ondskab har haft de bedste livsbetingelser. For at fastholde dette for eftertiden er der nu indrettet et museum på stedet.

Hvorfor ikke glemme alt dette og alene tænke på fremtiden? — sådanne røster høres ofte ikke mindst i Tyskland.

Men der er andre mennesker i Tyskland, der med deres arbejde og deres penge som indsats vil sige: Vi skal ikke glemme, netop fordi vi tænker på fremtiden. Ondskaben skal ikke mere have så gode vilkår. Derfor sætter vi et mindesmærke for fortidens „fejltagelser“.

I forbindelse med Dachau-museet er der allerede bygget et katolsk kapel og et jødisk mindesmærke. Hertil kommer nu et evangelisk Guds-hus, som den evangeliske kirke i Tyskland er i færd med at søge rejst.

Denne lille kirke skal fremtræde som en forsoningskirke, der skal give besøgende i den tidligere koncentrationslejr mulighed for i stilhed at ære alle dem, der i lejren blev ofre for nazismens grusomheder. Men kirken skal mere, den skal ved sin tilstedeværelse og med sit budskab føre forsoningens tale og øve fredens gerning.

KIRKEN VIL STA TIL RÆDIGHED for enkeltpersoner og for grupper fra alle lande, der i forbindelse med besøget i museet ønsker at holde en andagt.

Den evangeliske kirke i Tyskland står ved navne som D. Scharf („Für den Rat der Evangelischen Kirche in Deutschland“) og Dr. Luckey („Für die Arbeitsgemeinschaft christlicher Kirchen in Deutschland“) bag henvendelsen om støtte til rejsningen af kirken i Dachau.

WILSON OG CO. Rejsebureau MI 4150	ERIK JENSEN Bagermester Hasselager, tlf. 8 31 37	P. BROBERG Antiques
FERD. HANSEN'S TRYKKERI Emiliegade 4, København Telf. 21 45 00	JENS ANDERSEN El-installatør Hundslund, tlf. 99	H. C. JACOBSEN Tømrermester Søndergade 14, Horsens, tlf. 2 11 58
HADERSLEV BANK Aktieselskab	G. LAURSEN Slagtermester Hasselager, tlf. 8 31 54	JUELSMINDE POTTEMAGERI Odelsgade 34, Juelsminde Tlf. 9 31 06
OLGOD UNGDOMSSKOLE	CHR. HANSEN Kreatureksport Trudvang, Horsens, tlf. 2 53 30	Hilsen Fa. CO HAMA
CHR. LAUSEN Fedevarer en gros Gram	HORSENS DAMPMØLLE A/S Møllegade 4, Horsens Tlf. 2 36 11	PER UDSEN Ingeniørfirma og maskinfabrik Havnevej 129, tlf. 2 14 88, Grenaa
IVER BOLDT A/S Skærbæk, Sønderjylland	ARBEJDERNES FÆLLESBAGERI A/S Ll. Sct. Hansgade 19, Viborg Tlf. 1912	A/S DANSK INVECO
„TEATERBYGNINGEN“ Køge	SVEND GREGERSEN Tømrermester Torsted, Horsens, tlf. 2 35 14	HOTTENSETS OFFSET-REPRODUKTION Blågårdsgade 23 B
SOPHUS JENSEN Købmand Adelgade 87, Bogense	SVEND ANDERSENS MØBELETABLISSEMENT Søndergade 15, tlf. 2 52 08, Horsens	Kunsthandler POUL BROBERG Ny Østergade 8
P. C. TERLING & CO. Speditionsforretning Esbjerg	BAGERMESTRENS RUGBRØDSFABRIK A/S Ryegsgade, tlf. 2 53 10, Horsens	KEMP OG LAURITSEN A/S
Slagtermester ALBERT NILAUSEN Køge	HERM. NYGAARD Færvæhandel Storegade 55, Tarm, tlf. 135	ALFRED PEDERSEN A/S
SAMSON TRANSPORT CO. Amaliegade 43	TH. MORTENSEN Radioforhandler Kibæk, tlf. 78	KARL BERING Kørelærer Lillegade 59, Grenaa, tlf. 2 01 35
	KNEBEL AUTO-SERVICE Knebel Bro, tlf. Knebel 119	SV. AA. LUND Urmager Adelgade 40, Ebeltoft, tlf. 4 11 00
	VALBORG SØRENSEN Tandtekniker Østergade 20, Grenaa	POUL RASMUSSENS KØBMANDSFØRRETNING Adelgade 62, tlf. 4 10 14, Ebeltoft
	J. IPSENS FARVEHANDEL Lillegade 43, Grenaa Tlf. 2 01 67	JACOB OTTESEN Ingeniør og entreprenør Aarhusvejen Haarup pr. Silkeborg, tlf. (0681) 6000
	HOLMS BOGTRYKKERI OG PAPIRHANDEL Overstræde 1, tlf. 2 01 98, Grenaa	JOHANNE KAJUS Jernbanegade 6, Ebeltoft Tlf. 4 11 48
	HARTVIG GRAVESEN Manufakturforretning Storegade 15, tlf. 37 og 247, Tarm	SPAREKASSEN FØR EBELTOFT BY OG OMEGN Jernbanegade 7, tlf. 4 17 11, Ebeltoft
	MAGNUS PETERSEN Tømrermester Havnevej 80, Grenaa, tlf. 2 06 56	HOKI A/S Raadhusgade 2, Horsens Tlf. 2 55 55
	TARM OG OMEGNS SPAREKASSE Tarm, tlf. 202	EBELTOFT SKOTØJSFABRIK Nørreport 5, Ebeltoft Tlf. 4 11 85
	M. NIELSENS TØMMERHANDEL Stationsvej 1, Tarm Tlf. nr. 1	KLAKRING SAVVÆRK OG TRÆVAREFABRIK Klakring Jyll., tlf. Juelsminde 9 33 11
	C. F. PETERSEN & SØN Torvet 19, Køge	DANSK HYDRALIK INDUSTRI A/S Strandhuse, tlf. 9 31 04, Juelsminde
	NIELS CHRISTENSEN Papirhandler og bogtrykker Nytorv 5, tlf. 92, Viborg	EJNAR JØRGENSEN Ejendomshandler Dykjær, Juelsminde, tlf. 9 3229
	PETERSEN OG WINTHER Chokolade en gros Mejlgade 55, Aarhus, tlf. 2 66 88	H. C. BETAK Malermester Juelsgade 13, Juelsminde, tlf. 9 30 76

Pastor G. L. Bouman, Holland, der selv har været fange i Dachau og som repræsenterer de evangeliske kirker fra de tidligere besatte lande, siger i sin opfordring til at yde bidrag til kirken: „Denne kirke må ikke rejse af den evangeliske kirke i Tyskland alene“.

Undertegnede, der alle har været fanger i Dachau-lejren, lader herved opfordringen gå videre til vore landsmænd. Vi ønsker med vort danske bidrag at ære mindet om vore kammerater, der satte livet til i lejren.

Dersom De vil hjælpe os, kan Deres bidrag sendes til indsamlingsudvalgets kasserer:

**Agner Vennike, Præstelængen 19,
København NV. - Giro nr. 13 13 13.**

POUL RIIS,
præst,

formand for indsamlingsudvalget,
Rosenvængets Sideallé 5, København Ø.

ERIK BEERMANN,
lagerforvalter,

formand for Dachauklubben,
sekretær for indsamlingsudvalget,
Toldbodgade 61, København K.

SVEND BUSK,

kørelærer, København.

EJLER FANGEL,

guldsmed, København.

OLAV HOLST,

bankfuldmægtig, Hellerup.

ERIK AALBÆK JENSEN,

forfatter, Tølløse.

P. KRAGH,

sygehusinspektør, Skelskør.

KAJ LÆNKHOLM,

direktør, præst, København.

P. MAHLER,

førstelærer, Nr. Søby, Fyn.

MOGENS MØLLER,

skoleinspektør, Frederiksberg.

POUL MØLLER,

fabrikant, Skive.

ERIK NYEGARD,

adm. direktør, København.

OLAV HAGERUP PEDERSEN,

kordegn, klosterforstander, Randers.

JØRN HESS THAYSEN,

professor, overlæge, dr. med., København.

AGNER VENNIKE,

forvalter, København.

N. T. WINTHER,

oberstløjtnant, Aalborg.

I forbindelse med denne henvendelse udtaler Københavns biskop:

At opføre en kirke i Dachau må være en værdig opgave i forsoningens tjenste, som vi også i Danmark bør være med til.

W. WESTERGARD MADSEN,
Københavns biskop.

☆ ☆ ☆ Hende derhjemme

XV

„Jeg har forsøgt at sætte himmel og jord i bevægelse“, sagde Inga træt, „men nu ved jeg, at jeg blev standset, og så er der ikke andet tilbage“. Hun stoppede lidt op, medens alle medpatienter så spændt på hende, nazikvinden ikke mindst, „der er ikke andet end at lægge ham i Guds hånd“.

„Hvem var den dame, der besøgte Dem i dag, fru Thorsen?“ spurgte sygeplejersken.

„Min moster“, svarede Inga.

„Hun var så sørgeklædt“, sagde fru Knudsen, „har hun sorg?“

Inga tøvede med at svare, hun tænkte på overlægens ord: „Pas på, hvad De siger derinde“.

„Ja“, sagde hun endelig, „hun har lige mistet sin eneste søn“.

Stemningen på stuen var mærkelig og dystert, det var som om de alle anede nye overraskelser; men da Inga ikke fortalte mere, tav de andre også.

Først dagen efter røbede fru Knudsen, at hendes tanker stadig kredsedde om det udtalte spørgsmål, idet hun spurgte: „Hvad døde Deres fætter af, fru Thorsen?“

„Tyskerne skød ham“, sagde Inga og vendte sig imod hende, „de skød hendes dygtige, prægtige, eneste dreng, fru Knudsen“.

„Åh“, sagde hun og sank tilbage i sengen.

Hendes øjne udvidede sig i rædsel, som om hun ganske pludselig havde fået øje på regnskabets dag, der engang kunne komme til hende.

Det var tydeligt at se, at hun var rystet i sit inderste og følte skyld og anklage overfor alt det onde, tyskerne havde forvoldt. Inga forstod i det øjeblik, at overfor hende behøvede hun ikke mere at være forsigtig. Fru Knudsen var gået over til sine landsmænd.

Der var gået 14 dage, siden Inga var blevet indlagt, og endnu lå hun i sengen, skønt lægerne sagde, at hun gerne måtte stå op.

Hun var så træt og bad om tilladelse til at blive liggende, og man

lod hende gøre, som hun ville.

En dag holdt hun fødselsdag, og lægerne standsede op ved hendes seng. Natbordet bugnede af hvide og røde blomster, så der umuligt kunne være flere.

Det var alle hendes unge venner, der sendte hende en blomsterhilsen den dag. De kom den ene efter den anden og lagde en buket på sengen. Ingen af dem blev ret længe, der var noget rastløst og forceret over dem, nogle af dem var efterlyste og forstod af hendes mine, at hun fandt dem uforsigtige. Men alligevel glædede det hende, at se deres medleven i det alt sammen.

De ældre derimod mærkede hun ikke noget til, de fandt det klogest at glemme hende og ikke vise sig for meget ved den sygeseng. De var bange.

Kun Ivars far og mor kom og ønskede til lykke.

Fru Knudsen havde forlængst fået rede på, at Inga også havde familie, der var rejst til Sverige, og hun var på fødselsdagen den mest ivrige i sin medfølelse for Inga.

Da hendes mand kom i besøgstiden og havde medbragt lækre kager, sendte hun det halve over til Inga.

„Tror De ikke, De får brev fra Deres bror i dag?“ spurgte hun. Inga rystede på hovedet. „Nej, fru Knudsen, breve fra Sverige bliver meget nøje censurerede, så det er kun ved lejlighed, jeg hører fra dem, når der går en kurer over; eller de møder én, der rejser illegalt over.“

„Jamen, har De da ikke hørt fra dem?“ blev hun ved.

„Jo, to gange“, svarede Inga, „men sidste gang skrev de, at det vist var bedst ikke at skrive. De var bange for, at det skulle forårsage, at jeg også blev taget.“

Fru Knudsen snerpede munden sammen, så den næsten blev en streg, og Inga forstod, at den dag, det skete, gik fru Knudsen over i sabotørernes rækker.

Hun kunne ganske simpelt ikke tage mere.

THEILS-POULSEN Konfektionsfabrik Odense
KOLDING SALATFABRIK Tlf.: Kolding (055) 2 28 44 Aalborg (08) 13 75 57
AAGE HERMANSENS HERREEKVIPERING Søndergade 56, Aarhus, tlf. 2 32 02
LUNDGAARD TEGLVÆRK Stoholm, tlf. 8
RYE ANDELSMEJERI Ry, tlf. Gl. Ry 8
ANDELSBANKEN A.m.b.A. Give, tlf. 214
GIVE BANK Jernbanegade 16 Tlf. Give 77 og 181
BORDING SOGNS SPARE- OG LAANEKASSE Bredgade 12, tlf. 47, Bording
OVE BJERREGAARD Tendrup Mølle pr. Hornslet Tlf. 51
TODBJERG BRUGSFØRENING Todbjerg pr. Hjortshøj Tlf. Todbjerg nr. 2
L. SCHJØTT Autoforhandler Allégade 3, Give, tlf. 333
SV. ZINK CHRISTENSEN Aut. installatør Bording, tlf. 27
MARTIN J. ENGHOLM Købmand Vestergade, Nørre Snede, tlf. 5
NØRRE SNEDE BOGHANDEL Tlf. Nr. Snede 40
GIVE BOGHANDEL Torvet, tlf. 16, Give
JENS OVERBY Manufakturhandler Vestergade, Give, tlf. 200
SILKEBORG AKKUMULATORCENTRAL Remstrups Gaard, (0681) 21 98
KAREN'S PARFUMERIE Ll. Torv 2, Rønne
MARSTAL TRÆLASTFORRETNING A/S
RØ SAVVÆRK & TRÆLASHANDEL Rø, Bornholm
H. A. HANSEN Manufakturhandler Hadsten, tlf. 45
STØT DANSK ARBEJDE Hadsten

ENGELSK BEKLÆDNINGSMAGASIN Byvej 6, tlf. 277, Hornslet
A. G. THOMSEN Skotojshandler Skælskør, tlf. 59 40 97
FR. LAURIDSEN Købmand Hammel, tlf. 11
VESTJYDSKE TEGLVÆRTERS SALGSKONTOR Enghavevej 5, tlf. 2 01 16, Holstebro
M. ERIKSEN Snedkermester Galten pr. Hadsten
CARL JENSEN Bagermester Galten pr. Hadsten, tlf. Hadsten 519
KØBMAND ØSTERGAARDS EFTF Skolegade 26, tlf. 2 16 33 Holstebro
V. MELGAARD OG SØN Urmager og guldsmed Nørregade 2, Holstebro, tlf. 2 05 56
H. KRISTIANSEN Smedemester Gl. Hørning, tlf. Hørning 63
HØRNING AUTOLAKERING Tlf. Hørning 100
HINNERUP KORN OG FODERSTOF Tlf. Hinnerup nr. 2
GODSEJER SANDER Nedergård Lejbølle, Langeland
KINOPALÆET Nørregade 20, Haderslev
BAK LARSEN OG CO. Bogtryk, papirhandel og stempelfabrik Gravene 9—11, Viborg, tlf. 922
HELGE BRUUN Statsaut. revisor Søndergade 16, Horsens, tlf. 2 18 55
HØVEDGAARD GAMLE KØBMANDSGAARD v. Gustav Kiil Tlf. 49, Hovedgaard
H. MORTENSEN Købmand Brabrand, tlf. 6 00 17
ANDERS PEDERSEN Landbrugsmaskinfabrik Barrit, tlf. 10
VIBY KAROSSERIFABRIK A. Gruhnsvej 5, Højbjerg Tlf. Aarhus 7 19 99
VIBY BRÆNDELS- OG VOGNMANDSFØRRETNING Damgaardsvvej 4, tlf. Aarhus 4 10 97 Viby
BJERRINGBRO STOLEFABRIK Bjerringbro, tlf. 8 10 84
O. J. HALL'S MANUFATURHANDEL Tingvej 14, tlf. 96

MAGNUS ANDERSENS FARVERI Jyllandsgade 17 D, Horsens
REVISIONSFIRMAET C. JESPERSEN Horsens, tlf. 2 51 88
STØT DANSK ARBEJDE Horsens
OLUF JØRGENSEN rådg. ingeniør Torvet 7, Horsens, tlf. 2 34 99
AXEL G. NIELSEN Statsexam. ejendomsmægler Gravene 19, Horsens, tlf. 2 60 00
C. O. HANSEN Glarmester Jessensgade 5, Horsens, tlf. 2 39 16
HORSENS MEJERI A/S Svanesvej 1, Horsens Tlf. 2 51 00
HORSENS MINERALVANDSFABRIKER Tlf. Horsens 2 56 33
AGERSBÆKS BOGTRYKKERI Vestergade 6, Randers Tlf. (064) 2 56 63
EMIL WANGSTED Isenkrammer Hadsten, tlf. 36
HERNING ELEKTRO-MEKANISKE VÆRKSTED Kastanieallé 16, Herning, tlf. 1520
GEORG THYGESENS TRIKOTAGEFABRIK Tulstrupvej 13, tlf. 5 13 78, Ikast
FÆLLESBAGERIET GRENA A/S Lillegade 32, tlf. 2 13 31, Grenaa
CHRISTIANSLUND KALK- OG TEGLVÆRK SAMT BETONVAREFABRIK Nørregade 8, tlf. 4 00 62, Odder
ODDER VULKANISERINGSANSTALT Østergade 26, tlf. 4 05 52, Odder
H. LINDORPH-SØRENSEN Købmandsforretning Jellinge, tlf. nr. 3
W. JENSEN OG A. M. IBSEN Tandteknik Sct. Mathiasgade 48, Viborg, tlf. 1010
POUL E. LUEL Revisor Skolebakken 7, Aarhus, tlf. 3 47 99
SV. SØRENSENS TANDTEKNIK Bredgade 45, tlf. 5 13 45, Ikast
BRUGSFØRENINGEN TRYG Klostervej 6, tlf. Ry 49
RY MØLLES FABRIKER Trævarefabrik og Imprægneringsanstalt A/S, Ry, tlf. 29
RY HUSHOLDNINGSSKOLE Ry, tlf. 45

Gestapofangerne

Fangestævnet i Ebeltoft

Program for dagene 6.—8. maj 1966

Fredag den 6. maj

Kl. 8: Ankomst i Aarhus af norske og danske fanger.

Kl. 9: Kaffe på „Ørnereden“ (morgencomplet). Derefter kransenedlægning i Mindelunden. Afgang med busser til Mols og Ebeltoft.

Kl. 12: Middag.

Kl. 13,30: Tidligere fangelæge redegør for lejrenes følgesygdomme og tidligere fangers helbredstilstand.

Kl. 15: Eftermiddagskaffe.

Kl. 15,30: Der redegøres for invalidelovgivning og erstatning som følge af invaliditet efter fangeophold.

Kl. 18: Spisning.

Kl. 19,30: Amnesty International.

Kl. 21: Aftenkaffe .

Lørdag den 7. maj

Kl. 8—9: Morgenmad. Formiddagen fri til besøg i Ebeltoft.

Kl. 12: Middag.

Kl. 13: Politisk forfulgte og internerede, set med politiske øjne (oplæg af formentlig tysk, norsk og dansk politiker, der har været interneret).

Kl. 15,30: Kaffe.

Kl. 16: Eftermiddagsmødet fortsættes.

Kl. 18,30: Føstmiddag med vine. Derefter kammeratligt samvær og dans.

Søndag den 8. maj

Kl. 8—9: Morgenspisning. Formiddagen fri.

Kl. 12: Middag.

Kl. 13—13,30: Afrejse fra Ebeltoft. Kransenedlægning i Hornslet ved monumentet. Derefter afslutning og afgang til Aarhus.

(Indkvartering på hotel „SKANSEN“ i Ebeltoft kan finde sted allerede torsdag den 5. maj efter særlig tilmelding).

**Landsforeningen
„Gestapofangerne“
Randers afdeling.**

Indmeldelse foretages på skema, da der er mange muligheder at vælge imellem f. eks. med hensyn til, om man vil deltage i alle stævnets arrangementer eller kun i nogle af dem.

Skema fås fra og tilmelding sker til fabrikant Sigfred Jensen, Vænget 1, Randers, (064) 2 20 01.

De erhvervshæmmede

LANDSFORENINGEN AF ERHVERVSHÆMMEDE FRA FRIHEDSKAMPEN

Generalforsamling.

Københavnsafdelingen af „Landsforeningen af erhvervshæmmede fra Frihedskampen“ holder ordinær generalforsamling mandag den 25. april kl. 19,30 i Admiral Gjeddes Gaard, St. Kannikestræde 10, K.

Dagsorden ifølge lovene.

Forslag må være formanden i hænde senest 8 dage før generalforsamlingen.

P. b. v.

BØRGE EMIL PEDERSEN.

Henvendelse til folketinget

**Landsforeningen har rettet en
henvendelse til folketingets
17-mands-udvalg.**

**Til udvalget vedr. forslag om ændring
i lov nr. 475 om erstatning til besættelsestidens ofre.**

Landsforeningen af Erhvervshæmmede fra Frihedskampen blev dannet på et møde i København i 1948 af tidligere kz-fanger.

Allerede på dette tidspunkt var der flere ting i lov nr. 475, vi mente skulle ændres, og i samarbejde med Kammeraternes Hjælpefond blev loven på et afgørende punkt ændret.

Denne lovændring af 1957 drejede sig om anmeldelsesfristen; men den dag i dag rejses der sager, som bliver afvist efter § 66, fordi „sagen er for sent anmeldt“. Der afvises end-

videre sager med den begrundelse, at de omhandlede lidelser ingen relation har til besættelsestiden. Og der afvises sager, hvor lægernes erklæring siger, at de pågældende lidelser har relation til besættelsestiden.

Ved forhandlinger i socialministeriet med afdøde socialminister Jens Strøm og fhv. socialminister Julius Bomholt har man givet udtryk for, at de af os fremførte sager, der var blevet afvist med de ovennævnte begrundelser, var fuldt berettigede ud fra lovens ånd.

Over for socialminister Kaj Bundvad har vor forening fremført forslag til ændringer i loven.

Forslagene angår vore enker, som ikke kan få mandens rente, hvis årsagen til hans død ikke kan henføres til den sygdom, som hans invaliditetssag er rejst på. Pension til enken afvises ligeledes, dersom den invaliderede efter besættelsestiden har indgået nyt ægteskab.

Socialministeren henviste os til at forelægge vore forslag for det af folketinget nedsatte udvalg.

Vi anmoder nu folketingsudvalget om, foruden de her berørte forhold, at undersøge muligheden for gennemførelse af skattefrihed i et vist omfang, f. eks. for den tilkendte invaliditetserstatning — i tilfælde, hvor langvarig sygdom har bevirket merudgifter for den invalideredes husholdning.

Lov nr. 475 med tillæg har efter vor opfattelse ikke kunnet følge med udviklingen. I dag lider den af enkelte mangler som de ovenfor fremførte. En justering er, som det jo også er erkendt af folketinget, stærkt tiltrængt.

Vi anmoder folketingsudvalget om lejlighed til at fremføre vore synspunkter og uddybe dem med eksempler.

På landsforeningens vegne
Børge Emil Petersen,
formand.

Foretræde.

Landsforeningens hovedledelse havde foretræde for 17-mandsudvalget på Christiansborg den 10. marts.

Det fremsatte lovforslag tog oprin-

**STØT KAMPEN
FOR KRÆFTENS BEKÆMPELSE**

**BEVAR DERES TÆNDER —
GÅ TIL TANDLÆGE
2 GANGE OM ÅRET**

delig sigte på tjenestemændenes forhold, men man ønsker det udvidet til også at gælde andre.

Landsforeningen forelagde over for udvalget en række eksempler på mennesker, der ikke har kunnet opnå erstatninger eller erstatninger i det omfang, som skønnes rimeligt.

Et karakteristisk eksempel er en mand, der blev arresteret af Gestapo i 1944. Han blev slået og sparket af danske Gestapo-folk på Shell-huset og derefter overført til Horserød. Efter hjemkomsten i 1945 var han syg i flere perioder. Nerverne slog klik, men da han var selvstændig forretningsdrivende, lykkedes det ham at klare sig. Han søgte derfor ikke erstatning. Det er gået nogenlunde for ham indtil 1960. I de sidste fem år har det været fuldkommen galt med nerverne. Manden falder i krampegråd over ubetydelige ting, og han er ikke længere i stand til at passe sin forretning. Sygdomsperioderne bliver længere og længere, og hans virksomhed er så at sige standset. Via Frihedsfonden har han rejst sag i Direktoratet for Ulykkesforsikring, men her har man afvist sagen.

Begrundelsen for afvisningen er, at tidsfristen for ansøgninger er overskredet, og man mener ikke, der er grund til at dispensere.

Det er åbenlyst uretfærdige tilfælde af den art, man i den 11. time søger at hjælpe ved henvendelse fra Frihedskampens Erhvervshæmmede til det udvalg, der behandler det lovforslag.

☆

GESTAPOFANGERNE

Randersafdelingen havde kammeratskabsaften med lotterispil torsdag den 24. februar på Rosen.

I løbet af aftenen fortalte formanden, arkitekt Ove Ch. Lembeke, om fangestævnet i Ebeltoft 6.—8. maj, hvor ekspeditionssekretær Rønlov redegør for invalidelovgivningen.

Dagen efter, altså om lørdagen, taler dommer Knud Thestrup om: Politisk forfulgte set med politiske øjne.

Landsforeningen har rettet følgende henvendelse til økonomiministeriet:

Finansministeriets Anvisningskontor, Landgreven 4, K.

Efter henvendelser fra flere af vore medlemmer, som oppebærer hædersgave i henhold til lov nr. 475 og som hvert år i januar måned plejer at få tilsendt en leveattest, som skal udfyldes og indsendes til Finansministeriets Anvisningskontor, vil vi tillade os at forespørge om grunden til, at denne leveattest endnu ikke er udsendt.

Vi beder venligst anvisningskontoret svare os på dette.

På landsforeningens vegne

Med venlig hilsen

Børge Pedersen,

landsformand,

Emdrupvej 125, København NV.

☆

Den 28. februar 1966 modtog man følgende svar:

I besvarelse af foreningens skrivelse af 21. februar 1966 vedrørende de hidtil krævede leveattester for de af foreningens medlemmer, der oppebærer hædersgave fra staten, skal man oplyse, at Økonomiministeriet fra d. 1. januar 1966 ikke længere vil kræve indsendelse af den årlige leveattest. Kun hvis det senere måtte vise sig ønskeligt at genindføre leveattesterne, vil disse påny blive udsendt til de pågældende.

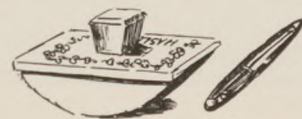
P. M. V.

E. B.

B. Johansen.

KONTORTID

„Landsforeningen af erhvervshæmmede fra Frihedskampen“ har kontortid mandag aften 19—21, St. Kannikestræde 10, Kbh. K., telefon Minerva 1336.

Af
dagens
post

TIL KAMMERATERNES HJÆLPEFOND!

Jeg vil gerne spørge, om man ikke kunne fortælle mig noget om, hvordan det i fremtiden vil gå med vedligeholdelsen af min mands gravsted.

Min mand døde i koncentrationslejren Sachsenhausen den 5. maj 1944, og nu hørte jeg sidste år den 5. maj, at staten vil overtage vedligeholdelsen af alle disse grave, og at der ville blive sat et mærke på hver af gravene.

Men jeg har ikke hørt noget til det siden.

Jeg er ikke så ung mere, så det vil betyde meget for mig at få denne hjælp med vedligeholdelsen.

Må jeg høre fra Dem?

På forhånd tak.

Med venlig hilsen

.....
Kolding.

— På initiativ af Frihedskampens Veteraner er sagen rejst overfor regeringens, der har givet tilsagn om at tiltræde den foreslåede ordning.

De forskellige politiske partiers ordførere står bag tilsagnet. Gravene er fredet, og når ordningen endnu ikke er ført ud i livet, skyldes det, at forskellige formaliteter venter på tiltrædelse.

Et kunstnerisk udvalg arbejder på udformningen af det omtalte mærke til gravene.

NEUENGAMME

LANDSMØDE I KØBENHAVN

Landsforeningen af kz-fanger fra Neuengamme afholder det årlige landsmøde i Admiral Gjeddes Gård,

St. Kannikestræde 10, København K., i Holbergsalen søndag den 24. april 1966 kl. 9,00.

Dagsorden og beretning vil blive tilsendt senere, men vi opfordrer allerede nu vore medlemmer til at reservere denne dag til at deltage i mødet.

Det er af stor betydning for forningens trivsel, at så mange som muligt møder op og giver deres mening til kende.

☆

21-årsdagen for befrielsen fra Neuengamme

Traditionen tro afholdes den årlige mindehøjtidelighed ved mindesmærket over den ukendte kz-fange ved Helligåndskirken i København den 20. april 1966 kl. 19,00. Der bliver en kort tale og kransnedlægning.

Efter højtideligheden bliver der lejlighed til at samles ved et fælles kaffebord. Udførligt program bekendtgøres senere.

Landsforeningen opfordrer alle også fra andre fangeorganisationer og modstandsorganisationer med deres familier til at møde op.

☆

BØGER

Tage Fischer Holst: „Gør, hvad du ikke tør“. Den hemmelige radiokontakt med England 1943—45, illustreret, 101 sider. Gyldendal, Kbh. 1965.

Det er usædvanlig spændende læsning, skønt den litterære stil og ordvalget er så velgørende roligt og sagligt. Men emnet er naturligvis i sig selv spændende. Forfatteren havde ansvaret for området København—Sjælland med at holde forbindelsen vedlige mellem Danmark og England, så at den danske modstandsbevægelse kunne blive indpasset i den store helhed og gøre ordentlig nytte, og således at vi kunne få våben, ammunition og sprængstof fra de britiske lagre. At den danske modstand mod nazisterne overhovedet fik nogen reel betydning, kommer naturligvis af, at den blev fast organiseret, og at overledelsen lå udenfor Danmark, samt at forbindelsen mellem staben i England og grupperne i

Danmark (inkl. frihedsrådet) ikke på noget punkt glippede. Det lykkedes, takket være Holst og hans store flok af uforfærdede kodepiger, værter, teknikere og andre hjælpere. Et første glimt af, hvilken leg det ofte har været mellem liv og død, fik jeg på Herlufsholm lige efter den tyske kapitulation, da min ungdomsven, rektor Friis-Hansen fortalte en fantastisk historie om at gemme radiomateriellet i en sarkofag, medens tyskerne maser rundt med deres pejleapparater udenfor. Vi får også den historie her i bogen, men lidt mere detaljeret og saglig. Hvor var de dygtige, Holst og hans mange hjælpere! Og hvilket helt usandsynligt held de har haft! Det er en rigtig bog for danske drenge mellem 14 og 80.

HANS MAGLE.

Dagbogsblade

14/1.

TRE AF DE HOLLANDSKE JØDERS BODLER FÆNGSLET

BONN. — Manden bag nazisternes jøde-deportationer fra Holland, den tidligere øverstbefalende for Sicherheitsdienst og det tyske politi, dr. Wilhelm Harster og to af hans tidligere medarbejdere er i dag blevet anholdt. Harster vil om kort tid blive anklaget ved landsretten i München i en stor retssag, hvor hele nazisternes jødepolitik i Holland vil blive rullet op.

Avancerede efter krigen

Politiet i München har gennem længere tid haft forundersøgelser i gang mod de tre, og materialet var nu blevet så betydeligt, at statsadvokaturen ønskede dem fængslet. Dr. Harster og hans medarbejdere skal ifølge undersøgelserne have arrangeret omfattende jøde deportationer fra Holland til koncentrationslejre i Øst. Blandt hans ofre er sandsynligvis den lille jødiske pige Anne Frank, der i sin dagbog på gribende måde har skildret de forfulgte jøders tilværelse i det besatte Holland. Gertrud Slotke var den kvinde, der førte listerne over de jøder, der gik under jorden, og skal selv have støvet manganen en familie op, der havde skjult sig hos venner.

Harster, der efter sit ophold i Holland fra 1940—43 var blevet forflyttet til Italien, blev efter krigen udleveret til hollænderne, hvor han blev idømt 12 års tugthus. Allerede i 1955 blev han løsladt og udvist til Vesttyskland, hvor det lykkedes ham at blive embedsmand i Bayern. Han avancerede hurtigt til overregeringsråd og blev pensioneret i 1963 „på grund af sygdom“.

15/1.

KONCENTRATIONSLEJR-LÆGE ER PROFESSOR I BONN

BONN. I slutningen af juli 1942 modtog

det nazistiske luftvåbens generalstabslæger en indberetning fra koncentrationslejren Dachau om reaktion og levedygtighed hos mennesker, der udsættes for pludselige trykforandringer. Om reaktionen hos en fange, der i et trykkammer udsættes for forhold svarende til et styrt fra 15.000 meters højde hedder det i rapporten:

„Han rammes af alvorlig højdesyge og agonal krampe, skriger højt, skriger stadigvæk, får krampe i arme og ben“. Og videre: „Skriger i anfald, skærer grimasser, bider sig i tungen, reagerer ikke på tiltale, gør indtryk af at være fuldstændig sindssyg“.

Rapporten er underskrevet af dr. Siegfried Ruff, der som leder af Luftwaffes institut for luftfartsmedicin senere indberettede til sine chefer, at forsøgene i Dachau havde kostet 80 fanger livet.

Studenterne reagerede . . .

I marts 1965 stødte den 28-årige dr. med. Alfred Jahn, assistent ved det fysiologiske institut ved universitetet i Bonn, tilfældigt på en beretning om dr. Ruff, der i dag er leder af instituttet for flyvemedicin i Bad Godesberg og overordentlig professor ved Bonns universitet.

I juni 1965 fortalte dr. Jahn i en forelæsning sine studenter om lægevidenskabens kendskab til menneskets minimumbehov for søgvidestoffer. Den tyske lægevidenskabs erfaringer herom stammer fra forsøg med udsultning af fanger i koncentrationslejrene.

Da studenterne ytrede deres afsky for sådanne forsøg, som de ikke tidligere havde hørt om, henviste dr. Jahn til det misbrug af fanger, som professor Ruff har gjort sig skyldig i. Efter Jahns mening burde en sådan mand ikke være universitetslærer.

. . . og universitetet også!

I juli 1965 modtog dr. Jahn et brev fra professor Ruffs advokat med krav om, at han skulle tilbagekalde sine påstande. I stedet for at svare herpå skaffede dr. Jahn sig en række dokumenter fra Nürnberg-processen, hvor dr. Ruff i 1946 stod anklaget. Han blev dengang frifundet på grund af manglende beviser, men siden er ny dokumenter dukket op.

Universitetet i Bonn har indtil nu ikke taget skridt til at skaffe sig af med den svært belastede koncentrationslejr-læge — på trods af, at professor Ruffs position to gange, i 1961 og i 1965, har ført til, at planlagte verdenskongresser for luftmedicin ikke har kunnet afholdes i Vesttyskland, fordi udlandet har protesteret mod at skulle være gæst hos en herre som Ruff.

Universitetets ledelse har dog reageret på anden vis: Dr. Jahn har fået at vide, at han fra og med sommersemesteret 1966 er uønsket som lærerkraft.